

آناٲول فرانس

خدايان تشنه اند

محمد تقى غياثى

فرهنگ جاويد

زندگی و آثار آناتول فرانس

زندگی

آناتول تیبو، که در ادبیات نام فرانس بر خود نهاده است، به سال ۱۸۴۴ در پاریس چشم به جهان گشود. پدرش کتاب‌فروش بود و شیف‌تگی به آثار زیبای ادبی را از همان خردسالی در فرزند برانگیخت. در دبیرستان با شاهکارهای یونان و روم باستان آشنایی یافت و از ابتدای جوانی عقاید بشردوستانه ابراز می‌داشت. برای گذران زندگی و استقلال مادی و معنوی، از پدر جدا شد و به کار در کتاب‌فروشی‌های پاریس پرداخت و با نشر دفترهایی از آثار شعرای مکتب پارناس^۱، با کسانی چون لوکنت دولیل^۲، شاعر نامدار عصر خود آشنا شد. در همین دوره، دو دفتر از اشعار خود را نیز انتشار داد. آن‌گاه به نقد آثار دیگران پرداخت و از ۱۸۸۷ تا ۱۸۹۳، مدت شش سال آثار ادبی

1. François-Anatole Thibault

2. Parnasse

۳. Leconte de Lisle (۱۸۱۸-۱۸۹۴): شاعر فرانسوی.

را به محک نقد می‌زد و نظر خود را در روزنامهٔ تان^۱ می‌نوشت. وی با انتقاد شدید از گنگی اشعار سمبولیست‌ها و بی‌پردگی وصف‌های ناتورالیست‌ها ذوق کلاسیک خود را نشان داد و، چون از مسائل سیاسی هم دوری می‌جست، به نام ”هنرمند وارسته“ شهرت یافت. در فاصلهٔ سال‌های ۱۸۹۰ تا ۱۸۹۳ تحولی در اندیشهٔ او پیدا شد. خورشید افتخار ناتورالیسم غروب می‌کرد، از شیفتگی مردم به ثمرات دانش کاسته می‌شد، سمبولیسم اوج می‌گرفت، مردم اقبال تازه‌ای به دیانت مسیح نشان می‌دادند، علوم خفیه و احضار ارواح و فال و جادو و هوادارانی داشت، گرایش تند و تازه به سوسیالیسم محافظه‌کاران را به چاره‌جویی برمی‌انگیخت. فرانس دیگر نتوانست در سنگر ادبیات کلاسیک جا خوش کند؛ از همسر خود جدا شد، از شغل خود در کتابخانهٔ سنا استعفا داد، نقد ادبی را بوسید و کنار گذاشت، و برای مبارزه با گزند کهنه‌پرستی و خرافه‌ها به قصه روی آورد. در این دوره چنان نفوذی پیدا کرد که مقالاتش در کوتاه‌ساختن دست کلیسا از سر دولت سخت مؤثر افتاد. اکنون مسائل اجتماعی بیش از پیش جلبش می‌کرد، از وارستگی برید و با یک چرخش شگفت‌انگیز سیاسی به یاران زولا^۲ پیوست. از ۱۸۹۷ با نگارش چهار قصه، تحت عنوان کلی تاریخ معاصر^۳ به بررسی زندگی روزانهٔ مردم فرانسه پرداخت و زیربوم آن را باز نمود. پیش از جنگ جهانی اول به صف مبارزان چپ پیوست و در ۱۹۲۱ به اخذ جایزهٔ نوبل نایل گشت. در ۱۹۲۴، وقتی در اوج افتخار چشم از جهان فرو بست، دولت

1. *Temps*

۲. Émile Zola (۱۸۴۰-۱۹۰۲)؛ نویسندهٔ فرانسوی. شناخته‌شده‌ترین نویسنده از مکتب

ادبی ناتورالیسم.

3. *Histoire contemporaine* (1897-1901)

فرانسه برای او تشییع جنازه رسمی ترتیب داد و رئیس جمهور، هیئت دولت، سفرا، نمایندگان فرهنگی و نویسندگان در آن شرکت جستند.

آثار

آناتول فرانس که مرید ولتر^۱، نویسنده نامدار سده هجدهم، است همانند او داستان‌سرای زبردستی شمرده می‌شود، ولی اوج هنرش در داستان‌های اخلاقی بروز می‌کند - بدین جهت، تا انتشار شاهکار خود، خدایان تشنه‌اند^۲، در زمره قصه‌نویسانی چون بالزاک^۳، استندال^۴، فلوبر^۵ و زولا به شمار نمی‌رفت - ولی اندیشه‌های بلند بشردوستانه، پیکار با پندارها و لطافت سبک زیبای او سبب شد که او نیز مریدانی داشته باشد. قصه‌هایی چون جنایت سیلواستر بونار^۶، بریان‌پزی ملکه سبا^۷، عقاید ژروم کوانیار^۸، جزیره پنگوئن‌ها^۹، طائیس^{۱۰} و پاره‌ای از قصه‌های کوتاه او چون کرنکبیل^{۱۱} به این زودی از یادها نخواهد رفت.

۱. François-Marie Arouet "Voltaire" (۱۶۹۴-۱۷۷۸)؛ نویسنده عصر روشنگری، مورخ و فیلسوف فرانسوی.

2. *Les dieux ont soif* (1912)

۳. Honoré de Balzac (۱۷۹۹-۱۸۵۰)؛ رمان‌نویس و نمایش‌نامه‌نویس فرانسوی.

۴. "Stendhal" Marie-Henri Beyle (۱۷۸۳-۱۸۴۲)؛ نویسنده فرانسوی.

۵. Gustave Flaubert (۱۸۲۱-۱۸۸۰)؛ نویسنده تأثیرگذار فرانسوی که یکی از بزرگ‌ترین رمان‌نویسان ادبیات غرب بود.

6. *Le Crime de Sylvestre Bonnard* (1881)

7. *La Rôtisserie de la reine Pédauque* (1892)

8. *Les Opinions de Jérôme Coignard* (1893)

9. *L'Île des Pingouins* (1908)

10. *Thaïs* (1890)

11. *L'Affaire Crainquebille* (1901)